

כבוד השופטת מירה רום פלאי

פסק דין

“צפייה בסרטון חושפת כי בעת עריכת הצוואה, המנוחה
היתה פסיבית, חלק ניכר מהזמן שתקה, לא דיברה
מיוזמתה אלא השיבה לשאלות המדריכות והמכווינות של
עוה"ד שערך את הצוואה, עד כדי הכנסת תשובות הישר
לפיה,“

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופטת מירה רום פלאי

מבקש

מ' ש'

ע"י ב"כ עוה"ד רן רייכמן

נגד

מתנגדים

1. י' ש'

2. ר' ש'

3. י' ש'

4. ה' ע'

5. ר' א'

6. ד' א'

כולם ע"י ב"כ עוה"ד יוסי הרשקוביץ

בעניין המנוחה: מ' ש' ז"ל

פסק דין

1

2

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק חיצוני:

1 המבקש והמתנגדים כולם אחים, צאצאיהם של הוריהם מ' (להלן: "המנוחה") ו- א' (להלן: "המנוח"). המנוחה
2 והמנוח ערכו בשנת 1987 צוואה משותפת בה ציוו את רכושם אחד לשני, ולאחר מותם- לשמונת ילדיהם
3 בחלקים שווים. בשנת 2016 נערכה צוואה לפיה המנוחה מורישה את כלל עיזבונה למבקש.
4 השאלה בה יש להכריע היא האם לקיים את צוואת המנוחה משנת 2016 אותה המבקש מבקש לקיים, או,
5 האם יש לקבל את ההתנגדות, ולקיים את צוואת המנוחה משנת 1987.

6

7

8

9

רקע עובדתי ודיוני

- 10 1. המנוחה, ילידת 1929, נפטרה ביום 23.06.2020, בהיותה בת כ-91 שנים.
- 11 2. ביום 23.11.1987 המנוחה והמנוח חתמו על צוואה הדדית במסמך אחד, במסגרתה ציוו את כלל
12 רכושם אחד לשני, ולאחר מות שניהם ציוו את כל רכושם לשמונת ילדיהם בחלקים שווים (להלן:
13 "הצוואה ההדדית").
- 14 3. ביום 18.04.1992 הלך המנוח לעולמו וביום 03.08.1992 ניתן צו קיום לצוואתו, על פיה המנוחה
15 ירשה את כל רכושו.
- 16 4. ביום 09.02.2016 המנוחה חתמה על צוואה חדשה, לפיה היא מורישה את כל רכושה למבקש
17 "כירש יחיד" (להלן: "הצוואה משנת 2016"). כפועל יוצא, משמעותה של צוואה זו היא נישול יתר
18 ילדיה מעיזבונה. זו הצוואה אותה מבקש המבקש לקיים.
- 19 5. מבקש קיום הצוואה הוא אחד מילדיה של המנוחה (להלן: "המבקש"), והמתנגדים הם שישה מילדיה
20 (להלן: "המתנגדים").

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 6. ביום 24.09.2018 חתמה המנוחה על ייפוי כוח מתמשך בו היא מינתה את המבקש לטפל בענייניה
- 2 בעתיד, ככל שלא תוכל לטפל בהם בעצמה (כחלופה למינוי אפוטרופוס). ביום 05.05.19 חתמה
- 3 המנוחה על ייפוי כוח בלתי חוזר לטובת העברת הבית על שמו של המבקש.
- 4 7. ביום 14.07.2019 הגישה המנוחה בקשה לצו הגנה בבית המשפט כנגד ארבעה מילדיה (המתנגדים
- 5 1-3 ו-6), בהליך ה"ט 31018-07-19.
- 6 8. ביום 28.11.19 הגישו המתנגדים "בקשה למינוי אפוטרופוס לגוף ולרכוש במאוחד עם בקשה
- 7 לבדיקה פסיכוגריאטרית". הצו המבוקש לא ניתן נוכח קיומו של ייפוי כוח מתמשך לטובת המבקש.
- 8 עוד בטרם התברר העניין, ביום 23.06.2020 המנוחה נפטרה וההליך נמחק.
- 9 9. ביום 24.08.2020 הגיש המבקש את הבקשה לקיום הצוואה משנת 2016 לרשם הירושה. לאחר
- 10 שהוגשה התנגדות לקיום הצוואה, ביום 12.10.2020 הועבר ההליך מרשם הירושה לבית משפט
- 11 זה. ב"כ היועמ"ש במשרד האפוטרופוס הכללי הודיע על כוונה שלא להתערב בהליכים.
- 12 10. ההתנגדות מתבססת על מספר טעמים על פי חוק הירושה: קיומה של צוואה הדדית קודמת משנת
- 13 1987; פגמים צורניים ומהותיים שנפלו באופן עריכת הצוואה משנת 2016; נסיבות חתימת הצוואה
- 14 ומעורבות המבקש בהכנתה; תלות מוחלטת של המנוחה במבקש וכפועל יוצא השפעה בלתי הוגנת
- 15 של המבקש על המנוחה.
- 16 11. ביום 14.02.21 הגיש המבקש תגובה להתנגדות.
- 17 12. בראשיתו, ההליך התנהל בפני כב' השופטת בדימוס אסתר שטיין. בהחלטה שניתנה על ידה בדיון
- 18 מיום 21.03.2021 נקבע כי טרם הדיון בהתנגדות לצוואה משנת 2016, יש להכריע בטענות
- 19 המתנגדים בדבר הפגמים הצורניים בצוואה לצורך הכרעה בשאלת נטל ההוכחה. לפיכך ניתנו
- 20 הוראות לשמיעת עדי הצוואה ועורך הצוואה, לכירור נסיבות עשיית הצוואה.
- 21 13. ביום 07.04.21 נשמעו עדויות עורך הצוואה עו"ד צ' א' ועדי הצוואה- הגברת ט' ל' ש' ומר א' ש'.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 14. בתאריך 05.05.21 התיק הועבר לטיפול. לאחר דיון שהתקיים ביום 29.11.21, ניתנו הוראות
- 2 לשמיעת ראיות.
- 3 15. בין לבין התנהל הליך צו הגנה שהוגש ביום 15.11.20 על ידי המבקש ובתו כנגד אחד מהמתנגדים.
- 4 ההליך הסתיים בדיון מיום 24.11.20 בהסכמת הצדדים להצעת בית המשפט כי המשיב (בנה של
- 5 המנוחה- המתנגד 3) לא יתקרב לבית המנוחה בו מתגורר המבקש, למעט פעמיים בשבוע באופן
- 6 מסודר ליטול ולהחזיר בליווי צד ג' ציוד אשר שייך לעבודת המשיב.
- 7 16. הליכים נוספים שהוגשו בין הצדדים: תביעה לפינוי וסילוק יד שהגיש המבקש כנגד המתנגדים -3
- 8 1. ההליך נמחק בפסק דין מיום 23.05.23, לפיו טרם תם הליך ההתנגדות ומשכך הצוואה טרם
- 9 קוימה. על כן, נקבע כי התובע (המבקש) אינו הבעלים של המקרקעין מהם הוא מבקש לסלק את
- 10 ידם של הנתבעים. בנוסף המתנגדים הגישו תביעה לחיוב המבקש בדמי שימוש ראויים, וכן הליך
- 11 למינוי מנהל עזבון.
- 12 17. סה"כ התקיימו עשרה דיונים, מתוכם ארבעה דיוני הוכחות. סיכומי הצדדים הוגשו בכתב בהתאם
- 13 לבקשת באי כוח הצדדים.
- 14 18. אקדים אחרית לראשית ואקבע כי מצאתי לקבל את ההתנגדות, לדחות את הבקשה לקיום צוואת
- 15 המנוחה משנת 2016, ולקיים את הצוואה (ההדדית) משנת 1987.
- 16
- 17 **ההתנגדות לצוואה**
- 18
- 19 **תמצית טענות המתנגדים**
- 20
- 21 19. למנוחה צוואה הדדית קודמת משנת 1987 יחד עם בעלה המנוח, לפיה במות שניהם רכושם אמור
- 22 לעבור לכל ילדיהם בחלקים שווים. הצוואה תקפה ולא בוטלה מעולם. צוואת האב קוימה, כך

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 שהמנוחה לא הייתה יכולה להוריש למבקש בלבד את חלקו של האב המנוח. לפיכך דין הצוואה
- 2 המאוחרת משנת 2016 להתבטל.
- 3 20. בעת עריכת הצוואה משנת 2016, המנוחה הייתה כבת 87 שנים, בעלת מצב בריאותי ירוד ולא
- 4 ידעה קרוא וכתוב בעברית. המבקש הוא שמצא את עורך הצוואה והביא את המנוחה מביתה בxxxx
- 5 לאxxxx לחתום על הצוואה.
- 6 21. בצוואה משנת 2016 נפלו פגמים צורניים ומהותיים: עורך הצוואה אינו נוטריון ואין תוקף לצוואה
- 7 נוטריונית; שמה של המצווה אינו מופיע באישור עורך הצוואה; קיימת הוראה לקונית אשר שוללת
- 8 מהמנוחה את האפשרות לשנות צוואתה, אלא בפני נוטריון או ביה"ד "כפי תקנות חז"ל"; לא מצוין
- 9 באישור העדים כי הם הקריאו למנוחה את הצוואה וכי היא הצהירה בפניהם שזו צוואתה; בצוואה
- 10 צוין כי המנוחה בת העדה הxxxx, למרות שהיא בת העדה הxxxx; קיימת בצוואה התייחסות
- 11 ל"זוכים" ולא ל"זוכה" אחד; המנוחה לא ידעה פרטים מדויקים אודות רכושה, והמבקש דאג למסור
- 12 את הפרטים. פגמים אלו מעבירים לטענתם את נטל ההוכחה על המבקש להוכיח כי הצוואה תקפה.
- 13 22. המבקש הוא אדם עם עבר פלילי עשיר, לרבות בגין אלימות קשה כנגד אשתו. המבקש חי על חשבון
- 14 המנוחה ולקח ממנה כספים שלא כדין. המנוחה הייתה מאוימת וידיה היו כבולות. כאשר המתנגדים
- 15 ניסו לפעול, המבקש נקט באלימות גם כלפי המנוחה וגם כלפיהם. לבסוף המנוחה עצמה פנתה אל
- 16 ילדיה ושיתפה אותם במעללי המבקש.
- 17 23. המתנגדים מפנים לסרטון וידאו שצירף המבקש, בו צולם מעמד עריכת הצוואה. לטענתם, קיומו של
- 18 הסרטון כלל לא הוזכר על ידי המבקש בתחילת ההליכים אלא רק לאחר חקירת עוה"ד שערך את
- 19 הצוואה. מכל מקום הסרטון מעיד לטענתם על אי כשרות הצוואה, כאשר המנוחה לא אמרה כלום
- 20 מיוזמתה, עורך הצוואה כיוון אותה והכניס מילים לפיה, והיא אף חזרה על קיומה של הצוואה
- 21 ההדדית עם בעלה.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק חיצוני:

1 24. הצוואה משנת 2016 אינה משקפת את רצון המנוחה אלא היא תוצר של השפעה בלתי הוגנת
2 ומעורבות פסולה מצד המבקש, כחלק מתכנון מקדים אשר כלל ייפוי כוח מתמשך לטובתו. לפיכך
3 ובהתאם להלכת החוטים השזורים, יש להורות על ביטול הצוואה משנת 2016, וקיום הצוואה
4 ההדדית משנת 1987.

5

6

תמצית טענות המבקש

7

8 25. הצוואה ההדדית משנת 1987 נחתמה לפני ה-01.08.2005 ומכאן שסעיף 8א לחוק הירושה אינו
9 חל עליה. לפיכך המנוחה הייתה רשאית לבטל את צוואתה. בנוסף המנוחים לא הגבילו את זכותם
10 לבטל את הצוואה ההדדית, במפורש או במשתמע. על כן, צוואת המנוחה משנת 1987 בטלה לנוכח
11 צוואתה האחרונה משנת 2016.

12 26. המנוחה הייתה כשירה וצלולה בדעתה, והביעה את רצונה באמצעות צוואתה, הן בחתימת שני עדים
13 והן בפני רשות- עו"ד נוטריון, על אף הפגמים בה. מכל מקום, הפגמים הנטענים על ידי המתנגדים
14 ניתנים לריפוי, שכן הצוואה משקפת את רצון המנוחה. תכלית החוק היא לקיים את רצון המת,
15 ולפיכך יש לכבד את רצון המנוחה ומשאלת לבה.

16 27. המתנגדים לא נכחו בחייה של המנוחה ולא היו בקשר עמה, לא סייעו לה בתקופה שלאחר מות
17 בעלה, לא דאגו למינוי אפוטרופוס עבורה, ובשנים האחרונות אף מיררו את חייה ורדפו אחר רכושה.
18 המבקש בלבד היה לצדה, דאג לה, טיפל בה ובענייניה במסירות, תמך בה וליווה אותה מהיום שבעלה
19 המנוח נפטר.

20 28. מצב זה הוביל אותה לבחירתה להוקיר תודה לבנה המבקש, להוריש לו את רכושה, ואף לחתום על
21 ייפוי כוח מתמשך לטובתו- על כך איש לא הביע התנגדות, והמתנגדים מעולם לא התלוננו על כך
22 שהמנוחה "נשלטה" לכאורה בידי המבקש.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 29. לאור האמור, יש לכבד את רצון המנוחה, לדחות את ההתנגדות ולהורות כי צוואת המנוחה משנת
- 2 2016 בת תוקף ויש לקיימה ככתבה וכלשונה.
- 3 30. כטענה חלופית, טוען המבקש כי יש "להורות על העברת לכל היותר מחצית מעיזבונה של המנוחה
- 4 לשאר ילדיה החוקיים ואת המחצית השנייה למשיב". יצוין כי עצם העלאת חלופה זו על ידי המבקש
- 5 מלמד על תפיסתו אודות קיומה ותקפותה של הצוואה ההדדית.

דיון

פגמים בצוואה משנת 2016

- 6
- 7
- 8
- 9
- 10 31. העיקרון המנחה את בית המשפט הוא כיבוד רצון המת. הנחת היסוד היא כי צוואה מבטאת את רצונה
- 11 של המנוחה, ונטל השכנוע מוטל על בעל הדין המתנגד לקיום הצוואה, אלא במקרה שנפלו
- 12 בה פגמים צורניים (ראו: ע"א 2098/97 בוסקילה נ' בוסקילה ואח', נה(3) 837 (2001) וע"א
- 13 130/77 עוזרי נ' עוזרי, פ"ד לג(2) 346 (1979)).
- 14 32. סעיף 20 לחוק הירושה קובע את הדרישות הצורניות של צוואה בעדים. סעיף 25 לחוק
- 15 הירושה נותן לבית המשפט שיקול דעת לקיים צוואה חרף פגמים צורניים שנפלו בה, במידה והוא
- 16 מתרשם כי הצוואה משקפת את רצונו החופשי והאמתי של המצווה מעל לספק סביר.
- 17 33. עצם קיומם של פגמים צורניים אינו מביא לביטול הצוואה באופן אוטומטי, אלא מעביר את הנטל
- 18 הראייתי אל המבקש הטוען לקיומה, להוכיח כי אין ספק באמתותה של הצוואה, כי הצוואה משקפת
- 19 את רצונה החופשי והכנה של המנוחה, וזאת בהתאם לרמת ההוכחה הנדרשת בסעיף 25(א) לחוק
- 20 הירושה, קרי- מעל לספק סביר (ראו בע"מ 1511/05 פלוני נ' פלוני (נבו) 20.07.2005); עמ"ש
- 21 (מחוזי ת"א) 38138-09-11 א' נ' ש' נ' א' מ' ק' (14.04.2013); עמ"ש (ב"ש) 57029-05-18
- 22 מ.ס.נ' א.ה. (29.11.18).

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 34. בענייננו קיימת מחלוקת ראשונית בין הצדדים אודות סיווג הצוואה; האם מדובר בצוואה בפני רשות
- 2 לפי סעיף 22 לחוק הירושה כפי שהוגשה במקור, או צוואה בפני עדים לפי סעיף 20 לחוק הירושה
- 3 כפי שנטען בהמשך על ידי המבקש.
- 4 35. הצוואה שבענייננו נערכה על ידי עו"ד עם חותמת "נוטריון", ובהתאם, הוגשה לרשם הירושה במקור
- 5 כ"צוואה בפני רשות" (ראו טופס הבקשה המקוונת, שהועבר מרשם הירושה ביום 13.10.20). אף
- 6 במסמך שאישר את "הפקדת הצוואה" מיום 11.04.2016 עליו חתומה המנוחה, מצוין כי מדובר
- 7 בצוואה בפני נוטריון (שם).
- 8 36. דא עקא, חרף השימוש בתואר "נוטריון" על גבי הצוואה, התברר בדיון כי עוה"ד א' צ' שערך את
- 9 הצוואה כלל אינו נוטריון, אלא היה בעבר בתקופה מסוימת בשנת 2000 (07.04.21), עמ' 7 ש' 8,
- 10 (23-22). יש לומר כי התנהלות זו חמורה, עד כדי התחזות, ומהווה פגם צורני העולה לכדי פגם
- 11 מהותי בכשרות הצוואה.
- 12 37. לאחר שהמבקש נטל ייצוג משפטי, שינה את גרסתו וטען כי מדובר בצוואה בעדים.
- 13 38. ניתן היה לסיים פסק הדין כבר בנקודה זו, אולם נוכח כובד טענות הצדדים בעניין קיום הצוואה
- 14 לגופה, לפני משורת הדין, אדרש לבקשה כאילו הוגשה מלכתחילה כ"צוואה בעדים".
- 15 **האם צוואת המנוחה מיום 09.02.16 עומדת בדרישות הצורניות של צוואה על פי סעיף 20**
- 16 **לחוק הירושה.**
- 17 39. הצוואה נערכה בכתב, נושאת תאריך וחתימת המנוחה, וכן מופיעים שמות שני עדים: הגברת ט' ל'
- 18 ש' ומר א' ש', וכן אישור עו"ד א' צ' שערך את הצוואה. בנוסף המנוחה אישרה כי זו צוואתה
- 19 האחרונה. בכך התקיים לכאורה הרכיב הראשון בסעיף, והוא היסוד העובדתי (ראו ע"א
- 20 2119/94 **צפורה לנדאו נ' ברוך וין**, מט(2) 077 (1995)).

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק הייצוגי:

- 1 40. אלא שבצוואה קיימים מספר פגמים בולטים לעין, ובכלל זה: בצוואה צוין כי המנוחה בת העדה
- 2 האxxxx למרות שהיא בת העדה האxxxx; לא צוין כי הצוואה הוקראה בפני המנוחה ותורגמה לה,
- 3 בנסיבות בהן היא אינה יודעת קרוא וכתוב בשפה העברית; קיימת הוראה אשר מגבילה את זכותה
- 4 של המנוחה לשנות את הצוואה בניגוד לדין, ועוד.
- 5 41. אף המבקש מודה כי נפלו פגמים בצוואה, אלא שלטענתו הם ניתנים לריפוי.
- 6 42. בנוגע לדרישת תרגום הצוואה למי שאינו שולט בשפתה, נקבע בע"א 2119/94 **צפורה לנדאו נ'**
- 7 **ברוך וין, פ"ד מט(2) 77, 86 (1995)**, כי לצורך עמידה בחובת ההצהרה האמורה, המצווה חייב
- 8 להיעזר באדם מהימן המסוגל לקרוא באזניו את הכתוב במסמך ולהסביר לו את תוכנו. עוד נקבע
- 9 בבע"מ 3779/10 **עזבון המנוחה פלונית ז"ל נ' פלוני (28.9.10)**: "**העדר תרגום בפועל של**
- 10 **הצוואה לשפתו של המצווה הינו פגם מהותי היורד לשורש העניין ונוגע לעצם הבנת המצווה**
- 11 **את הוראות הצוואה ומשכך, אף בגמירות דעתו ביחס אליה. פגם מהותי מסוג זה ממילא אינו**
- 12 **ניתן לריפוי באמצעות סעיף 25 לחוק הירושה העוסק בפגמים צורניים שנפלו בצוואה. במקרה**
- 13 **זה, עובר נטל ההוכחה – המוטל, במקרה שהצוואה נחזית על פניה להיות תקינה, על המבקש**
- 14 **לבטלה – אל המבקש לקיים את הצוואה, המחויב להוכיח כי המצווה הבין את הוראותיה של**
- 15 **הצוואה וכי אלה משקפות את רצונו האמיתי**".
- 16 43. אין מחלוקת כי המנוחה לא ידעה קרוא וכתוב בעברית ומכאן שהיא נזקקה לתרגום. גם המבקש
- 17 מודה שהמנוחה לא ידעה קרוא וכתוב בעברית (ראו עדותו מיום 23.10.22, עמ' 17 ש' 25-26;
- 18 עמ' 20 ש' 36-37, סעיף 30 לסיכומיו). ברי כי המנוחה לא הבינה עברית ברמה שנדרשת לצורך
- 19 הבנת כל סעיפי הצוואה שנוסחה בנוסח משפטי.
- 20 44. מכאן שלא התקיימה דרישת התרגום, קיים ספק גדול האם המנוחה ידעה בכלל מה משמעות הצוואה
- 21 שעליה היא חתמה ומה נכתב בה. עדויותיהם של עדי הצוואה חיזקו את המסקנה כי הם לא ידעו מה
- 22 משמעות תפקידם וכיצד לקיימו (להרחבה בעניין זה ראו בעמ' 8 לסיכומי המתנגדים).

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 45. זאת ועוד, הצוואה כוללת בתוכה הוראה מיוחדת לעניין האופן שבו ניתן יהיה להביא לביטולה: "ב.
2 כל זמן שלא אשנה את צוואתי זאת בכתב בפני נוטריון, ו/או בחתימה בפני ביה"ד, יעמוד שטר
3 צוואה זה בתוקפו כמו כל שטר צוואה המוכר במדינת ישראל, כפי תקנות חז"ל הנוהגים
4 בישראל".
- 5 46. סעיף 27 לחוק הירושה מגדיר את החופש לצוות וקובע: "(א) התחייבות לעשות צוואה, לשנותה
6 או לבטלה או שלא לעשות אחת מאלה – אינה תופסת.
7 (ב) הוראת צוואה השוללת או מגבילה את זכות המצווה לשנות את הצוואה או לבטלה –
8 בטלה".
- 9 47. החוק מכיר בכך כי ייתכן שרצון המצווה ישתנה ולכן יש לאפשר לו לשנות, לתקן או לבטל את
10 צוואתו, בהתאם לרצונו. מכאן שהוראה אשר שוללת או מגבילה את זכותו של המצווה לשנות או
11 לבטל את צוואתו היא חסרת תוקף.
- 12 48. בענייננו כאשר נשאל עוה"ד מה הייתה הכוונה בהכנסת הוראת סעיף ב' לצוואה השיב: "זה נוסח
13 קבוע" (07.04.21, עמ' 15-16). כלומר, אף מבלי להכנס לגופו של עניין אודות משמעות ההגבלה
14 לפי "תקנות חז"ל", נוסחו של סעיף ב' בצוואה אשר מגביל את יכולתה לשנות את הצוואה למעשה
15 הוא נוסח קבוע אשר שימש את עוה"ד בצוואות קודמות אותן ערך, ומכאן שהוא אינו מעשה אישי
16 של המנוחה.
- 17 49. בהקשר זה ראו החלטה מיום 07.04.21 של כב' השופטת בדימוס אסתר שטיין בהליך דנן:
18 "לצערנו של בית המשפט דווקא צוואות שמנוסחות על ידי עו"ד או נוטריונים הינן "סתומות"
19 והאמור בהן לא תמיד ברור לבית המשפט שלא לומר למי שחותם על הצוואה. כאשר מוגשות
20 לבית המשפט צוואות של אנשים שלא יודעים קרוא וכתוב חובה על בית המשפט לערוך בירור
21 מקיף ויסודי מטעמו שהרי סעיף בצוואה שכובל אדם מלשנות צוואה לדרך מסוימת לבד הוא
22 סעיף שמנוגד להוראות חוק הירושה שכן על פי חוק הירושה עד לרגע הנשימה האחרון אדם
23 יכול לשנות את צוואתו לרבות לצוות צוואת שכיב מרע ומשכך הוראה בצוואה שכובלת את
24 אופן שינוי הצוואה מנוגדת לחוק. [...] ספק אם אישה שאינה יודעת קרוא וכתוב והיא בת 88
25 גיל מבוגר מאוד הבינה את האמור בסעיף [ב'] לצוואתה. על פי חוק הירושה צוואה היא אקט

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

1 אישי וצריכה לשקף את רצון המצווה בכל נושא שרשום בצוואה. האם סעיף ב' לצוואה זו
2 עומד בקריטריון של מעשה אישי (ההדגשות שלי- מ.ר.פ.).

3 50. לכך יש להוסיף את הסרטון שהוצג לבית המשפט, כשנתיים לאחר תחילת ההליכים, ממנו עולות
4 תהיות רבות ונוספות על רצונה של המנוחה, ועל הנסיבות בהן נערכה הצוואה אותה מבקש לקיים.
5 בעניין זה ראו הרחבה בהמשך.

6 51. הפגמים המפורטים לעיל מעלים ספק רב בכשרותה של הצוואה ובשאלה האם היא משקפת את
7 רצונה החופשי והאמתי של המנוחה, ומכאן שהנטל מועבר למבקש להוכיח את תקפותה של הצוואה.

8
9

כשירות המנוחה לצוות

10 52. כל אדם כשר לזכויות וחובות מגמר לידתו ועד מותו וכל אדם כשר לפעולות משפטיות ועריכת
11 צוואה בכללם, זולת אם נשללה או הוגבלה כשרות זו בחוק או בפסק דין (סעיפים 1-2 לחוק הכשרות
12 המשפטית והאפוטרופסות התשכ"ב – 1982).

13 53. בדרך כלל, נטל ההוכחה לקיומה של הגבלה או שלילת כשרותו של המצווה לצוות, מוטל על מי
14 שרוצה להיבנות ממנה. העלאת ספק בכושרו של אדם אינה עניין של מה בכך, קל וחומר בדיעבד.
15 הנטל לסתור את חזקת הכשרות הבסיסית הזו, לאחר מותו של אדם, הוא כבד ביותר. לשם הרמת
16 נטל ההוכחה על הטוען להציג ראיות משמעותיות בבית המשפט ונקודת הזמן הרלוונטית היא מועד
17 החתימה על הצוואה (ע"א 7019/94 לפיבסקי נ' עמליה דן, פורסם בנבו, ניתן ביום 6.1.1997).

18 54. עקב פגמים בצוואה, הנטל להוכיח כי המנוחה- שהיתה בת 87 כאשר ערכה וחתמה על הצוואה-
19 היתה כשירה לצוות, עבר אל המבקש ועליו להוכיח כי יש לקיים את הצוואה משנת 2016.

20 55. המבקש צירף שלושה אישורים רפואיים על מנת להוכיח את כשירותה של המנוחה לערוך צוואה,
21 בתאריכים 28.12.2015, 08.03.2016 ו- 10.03.2016. שתיים מתוכם הן חוות דעת פרטיות של
22 פרופ' ע' ק' מאוניברסיטת xxxx (ראו עמ' 250, 254, 256- למוצגי המבקש).

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק חיזוני:

- 1 56. באישור הרפואי של פרופ' ע' ק' מיום 28.12.2015 נרשם: "נבדקה על ידי היום על פי בקשתה
- 2 לשם קביעת כשירותה הנפשית לצוות על רכושה. הגיעה בכוחות עצמה, בליווי מטפלת (שאינה
- 3 דוברת עברית). מסרה מידע באופן שוטף ומלא ללא קשיים ... בעקבות בדיקתי אין לי ספק כי
- 4 גב' ש' הנה בכושר מנטלי מלא ואין כל מניעה מצידה לצוות את רכושה ככל שנראה בעיניה"
- 5 (עמ' 254 למוצגי המבקש).
- 6 57. באישור הרפואי של פרופ' ע' ק' מיום 08.03.16 נרשם: "נבדקה על ידי היום שוב (בדיקה קודמת
- 7 בתאריך 28.12.15). הבדיקה נערכה על פי בקשתה של גב' ש'. בעקבות בקשתי, וכפי שקבעתי
- 8 בעבר, אין לי כל ספק כי גב' ש' הנה בכושר שכלי מלא ואין כל מניעה כי היא תצווה את
- 9 רכושה ככל הנראה בעיניה" (עמ' 256 למוצגי המבקש).
- 10 58. המבקש לא הסתפק בחוות הדעת שבידיו, ובשנת 2020 פנה לקבלת חוות דעת נוספת של ד"ר א'
- 11 ג' מומחה לגריאטריה מיום 17.05.20, אשר מדברת בעד עצמה: "התבקשתי על ידי בנה מ' מ' ש'
- 12 לבדוק אותה ולתת את חוות דעתי על מצבה הקוגניטיבי וכושר שיפוט". וכן: "גברת מ' ש'
- 13 בהכרה מלאה ודעתה צלולה ואחראית על מעשיוה וכישירה לעשיית פעולה בפני נוטריון
- 14 לרבות חתימה על יפוי כוח וצוואה ועדות בבית משפט" (עמ' 252 למוצגי המבקש. השגיאות
- 15 במקור - מ.ר.פ.).
- 16 59. שלוש חוות הדעת כלליות, אינן מפרטות את מצבה הבריאותי של המנוחה, אינן מציינות את העובדה
- 17 שהמנוחה לא יודעת קרוא וכתוב בעברית, ואף נוקטות בלשון משפטית: "כשירה לעשיית פעולה
- 18 בפני נוטריון לרבות חתימה על יפוי כח וצוואה ועדות בבית משפט". כאשר כלל לא ברור כי המנוחה
- 19 ידעה מהי עשיית פעולה בפני נוטריון. נוסח חוות הדעת מותאם לפעולותיו של המבקש וככל הנראה
- 20 התבקש על ידו.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

1 60. מכל מקום, אין מחלוקת כי המנוחה הייתה סיעודית במצב בריאותי ירוד, לא ידעה קרוא וכתוב
2 בעברית, והמבקש לקיים את הצוואה הפגומה לא הרים את הנטל להוכחת כשירותה של המנוחה
3 לערוך צוואה במועד הרלוונטי בשנת 2016.

4 61. לכאורה, גם בנקודה זו ניתן היה לסיים פסק הדין, אך בשל כובד הטענות בעניין מעורבות המבקש
5 בעריכת הצוואה ובעניין השפעה בלתי הוגנת, מצאתי לדון גם בעניין זה.

6

7 **מעורבות המבקש בעריכת הצוואה**

8 62. סעיף 35 לחוק הירושה קובע: "הוראת צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך אותה
9 או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת צוואה המזכה בן-זוגו של
10 אחד מאלה – בטלה".

11 63. המבחן שנקבע לסעיף זה מתייחס למידת המעורבות ואופייה, כאשר ככל שמעורבות ופעילות הנהנה
12 עמוקה יותר, תגדל נטיית ביהמ"ש לפסול את הצוואה גם אם מעורבות זו התבצעה בשלבים שקדמו
13 לעריכת הצוואה גופה (ע"א 5869/03 ח' נגריה ג' [פורסם בבנו] תק-על 2004 (4), 154; ע"א
14 6496/98 ב' נגריה ב', נד (1) 19). בעניין זה נקבע כי הצטברות של אירועים וזיקות עשויה ליצור
15 מעורבות פסולה, אף אם בכל אחד מן האירועים והזיקות כשלעצמו אין כדי להוות מעורבות פסולה
16 בעריכת הצוואה.

17 64. מעדות המבקש עולה כי הוא יזם את עריכת הצוואה, בהתאם לרצונו שהמנוחה תעשה צוואה. כך
18 למשל לדבריו: "אמרתי לה את תעשי צוואה" (23.10.22, עמ' 15 ש' 27); "רציתי שהיא תעשה
19 צוואה" (שם, עמ' 15 ש' 31); "אני רוצה שאימא תכתוב צוואה" (שם, עמ' 29 ש' 18-19);
20 "אימא שלי תעשה צוואה" (שם, עמ' 29 ש' 38).

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק חיזוני:

- 1 65. המבקש שינה גרסאות וסתר את עצמו בנוגע לדרך ההיכרות של המנוחה עם עוה"ד שערך את
2 הצוואה. תחילה טען כי המנוחה הביאה לו את כרטיס הביקור של עוה"ד שהיא בחרה, והוא לקח
3 אותה אליו: "היא הראתה לי כרטיס. לקחתי אותה, עצרתי שם, היא עלתה היא והמטפלת";
4 "היא הביאה לי את הכרטיס, אמרה לי תיקח אותי לשם" (23.10.22, עמ' 1 ש' 35-36; עמ' 2
5 ש' 28).
- 6 66. בהמשך טען כי הוא ביקש מחבר המלצה על עו"ד נוטריון, וכך הביא לאמו כרטיס ביקור: "הכרטיס
7 הזה אני הלכתי לחבר וביקשתי ממנו עו"ד נוטריון, והיה שם איזה אחד שהוא עו"ד, הביא לי
8 את הכרטיס. לקחתי את הכרטיס והבאתי לאימא שלי" (שם, עמ' 15 ש' 11-13); "היא ביקשה
9 ממני מ' תביא לי נוטריון, תביא לי עו"ד נוטריון. שאלתי הייתי אצל החבר שלי בחנות, שאלתי.
10 הוא אמר לי הנה קח, יש לי נוטריון, הביא לי את הכרטיס, הבאתי אותו לאמא שלי. לאחר
11 כמה חודשים בוקר אחד היא אומרת לי תיקח אותי לעו"ד הזה. לקחתי אותה" (שם, עמ' 16 ש'
12 22-26).
- 13 67. המבקש התפתל בתשובותיו סביב השאלות שנשאל על כרטיס הביקור, טען כי הביא לה את הכרטיס
14 מספר חודשים לפני, כי היו לה כמה כרטיסים, כי היא לקחה עו"ד מאxxx כדי להוריש למבקש את
15 כל רכושו אבל הוא לא היה מעוניין, ואף החל להרחיב לסוגיות שלא נשאל לגביהן, עד כי בית
16 המשפט נאלץ להתערב וביקש ממנו למקד את תשובותיו (שם, עמ' 15 ש' 17; עמ' 16 ש' 3). מכל
17 מקום, המסקנה היא אחת, כי המבקש הוא זה שהפנה את המנוחה לעו"ד שערך את הצוואה, ואף
18 פעל לדאוג כי יהיה זה עו"ד "נוטריון".
- 19 68. אך בכך לא סגי. מחקירת המבקש עלה כי לא רק שהוא היה מעורב בבחירת עוה"ד שערך את
20 הצוואה ואף פעל לדאוג כי יהיה זה עו"ד נוטריון, הוא אף מתייחס לצוואת אמו המנוחה כאילו הייתה
21 זו הצוואה שלו הוא: "אם הייתי מכיר אותו הייתי יודע שהוא לא נוטריון, אני לא הייתי מוכן
22 לעשות את הצוואה" (שם, עמ' 17 ש' 3-4).

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 69. עדותו של המבקש מחזקת את המסקנה על תכנון מוקדם ומוקפד סביב עריכת הצוואה. כך כאשר
- 2 נשאל מה המנוחה עשתה אצל עו"ד, לאחר שכבר העיד לפני כן כי הוא הסיע אותה לעו"ד לערוך
- 3 צוואה, השיב המבקש בהיתממות: "**לא, אסור לי לשאול אותה, ואסור לי להיות [...]** **כי אם הולכים**
- 4 **לעשות מהלך משפטי, אסור לאחד האחים להיות.** אני יודע את החוק" (23.10.22, עמ' 20 ש'
5 (24-23) (ההדגשות שלי- מ.ר.פ.).
- 6 70. כחלק מאותו תכנון מוקדם של המבקש להשתלט על רכושה של המנוחה, המתנגדים טוענים כי ביום
- 7 08.09.2016 המבקש הגיש בקשה לקבלת זכויות על הבית שבבעלותה של אמו המנוחה באמצעות
- 8 עו"ד שאול לוי מרמלה, אולם בקשתו סורבה. המבקש לא הפריך טענה זו, ועדותו אף מחזקת אותה.
- 9 כאשר המבקש נשאל האם אי פעם פנה לעו"ד על מנת להעביר את הנכס על שמו, השיב: "**לא מה**
- 10 **פתאום"** (23.10.22, 29 ש' 32). אולם כאשר נשאל על פנייתו לעו"ד ש' ל' מxxxx, הסביר כי
- 11 היה זה רצונה של אמו המנוחה, בניגוד לרצונו, וכן לדבריו: "**אני לא מעוניין לעשות את זה. אימא**
- 12 **שלי תעשה צוואה"** (שם, עמ' 29 ש' 36-38).
- 13 71. לכך יש להוסיף את "סרטון הצוואה" אשר צולם במשרד עוה"ד שערך את הצוואה ותיעד את המנוחה
- 14 במעמד הצוואה. המבקש צירף את הסרטון ביום 12.02.23. בית המשפט צפה בסרטון, לרבות בדיון
- 15 בנוכחות הצדדים מיום 13.03.24. בסרטון נשמע קולו של עורך הצוואה ממקם את המצלמה (דקה
- 16 00:40 לסרטון).
- 17 72. זאת, על אף שבעדותו של עוה"ד עורך הצוואה מיום 07.04.21, הוא לא התייחס לקיומו של הסרטון
- 18 ואף השיב בשלילה כאשר נשאל אם ערך תרשומת בעת עריכת הצוואה: "**ש. עשית תרשומת**
- 19 **בתיק? ת. לא אין לי"** (עמ' 10 ש' 6-7). גם בחקירתו מיום 13.03.24, עוה"ד העיד כי אינו זוכר
- 20 את האירוע ואת סרטון הצוואה. יצוין בהקשר זה כי לאורך כל חקירתו, השיב על שאלות בעניין
- 21 אירוע צילום הסרטון "לא זוכר" (13.03.24, עמ' 20-27).

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 73. ואולם, עם התקדמות החקירה, החל העד "להזכר" והעיד כי צילם את מעמד הצוואה ממכשיר צילום
- 2 של אשתו שהיא צלמת עיתונות (שם, עמ' 22 ש' 19-28), וכן כי מסר למנוחה את הקלטת עם
- 3 הסרטון (שם, עמ' 23 ש' 8-11). כאשר נשאל על תשובותיו הקודמות כי "אינו זוכר", השיב
- 4 בהתחכמות כי הוא מסיק את מה שהיה מעצם קיומה של הקלטת (שם, עמ' 23 ש' 19-33).
- 5 74. לא ברור אם המבקש היה נוכח במקום בו צולם הסרטון. כאשר המבקש נשאל על הסרטון בחקירתו,
- 6 הוא השיב כי הוא אינו יודע של מי המכשיר שאיתו צולם הסרטון, מי נתן את המכשיר לעוה"ד, ומי
- 7 העביר את הסרטון למנוחה, אותו לכאורה מצא המבקש בין חפציה (13.03.24, עמ' 1-3).
- 8 75. אלא שמתמלול שיחה בין המטפלת של המנוחה לבין אחת מבנותיה של האחרונה, עולה כי המבקש
- 9 הסיע את המנוחה והמטפלת למשרד עוה"ד באxxx, מבלי שהן יודעות לאן הן נוסעות, ואז לדברי
- 10 המטפלת (השגאות במקור - מ.ר.פ.): "המצלמה, המצלמה לא עובדת. העורך דין רצתה לתקן,
- 11 אני לא יודעת איך זה עובד. התקשרת לעורך דין, נתתי את הטלפון שידבר עם מ' איך לתקן
- 12 את זה. מ' כועס עליי, אומר... אל תגידי לו שאני כאן, אני מעולם לא סיפרתי שאתה כאן [...]
- 13 הוא רק מתקשר כי הוא רוצה שהמצלמה [...] הוא התקשר על המצלמה [...] היא חתמה." (עמ' 231
- 14 למוצגי המתנגדים). כלומר, המבקש נקרא לסדר את המצלמה שתיעדה את המנוחה בסרטון
- 15 הצוואה. הדברים אף מתיישבים עם אותו "מהלך משפטי" עליו דיבר המבקש, כנזכר קודם בפסק
- 16 הדין.
- 17 76. אף לא ניתן להתעלם מהסתירות בגרסאותיו של המבקש בנוגע למועד מציאת הסרטון ומסירתו לבא
- 18 כוחו, כמפורט היטב בסיכומי המתנגדים (בעמ' 3-5, 9-10) ולא מצאתי להרחיב על כך. אולם,
- 19 המסקנה היא אחת: המבקש ידע גם ידע על קיומו של הסרטון בזמן אמת ובוודאי ידע עליו הרבה
- 20 לפני המועד שהצהיר כי בו מצא את הסרטון (לאחר פטירת המנוחה), חרף נסיונותיו הרבים להציג
- 21 את פני הדברים באופן שונה.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק חיזוני:

- 1 77. בכל אלה יש ללמד על תכנון מבעוד מועד של המבקש להוכיח את גרסתו לקיום הצוואה שפעל
2 להוציא לאור, בעת בה יידרש לכך. יתרה מכך, ניתן ללמוד על מעורבות עקיפה של המבקש בעריכת
3 הצוואה, ומעורבות ישירה של עוה"ד שערך את הצוואה.
- 4 78. צפייה בסרטון חושפת כי בעת עריכת הצוואה, המנוחה היתה פסיבית, חלק ניכר מהזמן שתקה, לא
5 דיברה מיוזמתה אלא השיבה לשאלות המדריכות והמכווינות של עוה"ד שערך את הצוואה, עד כדי
6 הכנסת תשובות הישר לפיה, כאשר תכליתן היא אחת: לדרבן את המנוחה להגיד בפיה שהיא רוצה
7 לתת למבקש את כל רכושה. אלא שהמנוחה לא "סיפקה את הסחורה" כל כך בקלות, ותשובותיה
8 "חטאו" למטרת הסרטון. אולם, ככל שהלחצים גברו, כך תשובותיה התקרבו למטרה (ראו הציטוטים
9 הרלוונטיים בסיכומי המתנגדים בעמ' 3, אשר מדברים בעד עצמם).
- 10 79. מכל המפורט לעיל, הוכח כי המבקש הוא זה שיזם את עריכת הצוואה, הוא פנה לעוה"ד שערך את
11 הצוואה ודאג להסיע אותה מביתה בxxxx למשרדו של עוה"ד בxxxx, הוא דאג מבעוד מועד לקבלת
12 אישורים רפואיים שיוכיחו את כשירותה לערוך צוואה, כחלק מ"מהלך משפטי" עליו עמל, עורך
13 הצוואה צילם את המנוחה במעמד הצוואה, שאל אותה שאלות מדריכות ואף הכניס מילים לפיה,
14 ושוכנעתי כי המבקש הוא הרוח הנושבת מאחורי עצם קיומה של הצוואה.
- 15 80. המבקש לקח חלק פעיל בעריכת הצוואה ובפעולותיו הישירות והעקיפות שהוכחו יש כדי לבסס
16 מעורבות פסולה בהתאם לסעיף 35 לחוק הירושה.
- 17 81. גם בשלב זה ניתן היה לסיים את פסק הדין. רק למען השלמת התמונה תיבחן שאלת קיומה
18 של השפעה בלתי הוגנת מצד המבקש.

19

20

השפעה בלתי הוגנת מצד המבקש

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 82. סעיף 30 (א) לחוק הירושה קובע: "הוראת צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי
- 2 הוגנת, תחבולה או תרמית- בטלה".
- 3 83. בעניין הנדון, טוענים המתנגדים כי האמור בצוואה הוא פרי של השפעה בלתי הוגנת מצד המבקש
- 4 על המנוחה כחומר ביד היוצר, תחת לחציו הקשים עליה. לטענת המבקש, המנוחה הייתה מיושבת
- 5 בדעתה וגמלה בליבה לערוך צוואה לטובתו מאחר שהוא דאג לה, סייע לה וליווה אותה בשנים
- 6 האחרונות לחייה, בעוד שהמתנגדים לא היו בקשר עמה.
- 7 84. אמנם, נטל ההוכחה לקיומה של השפעה בלתי הוגנת מוטל על הטוען לקיומה (ע"א 245/85 אנגלמן
- 8 נ' קליין, פ"ד מג (1) 772, 778 (1989)). עם זאת, במקרה דנן בשל הפגמים בצוואה, הנטל כאמור,
- 9 הועבר למבקש.
- 10 85. בדנ"א 95/1516 מרום נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נב (2) (1998), קבע בית המשפט
- 11 העליון ארבעה מבחנים שיש בהם כדי לסייע לבית המשפט הנדרש להכריע בשאלת קיומה של
- 12 השפעה בלתי הוגנת: מבחן התלות והעצמאות, מבחן התלות והסיוע, מבחן קשרי המצווה עם אחרים
- 13 ומבחן נסיבות עריכת הצוואה.
- 14 86. מבחן התלות והעצמאות: בכל הנוגע לשאלה האם המנוחה הייתה עצמאית בתקופה הרלוונטית
- 15 לעריכת הצוואה, התרשמתי כי לא כך הם פני הדברים. אמנם המבקש ביקש להסתמך על מסמכים
- 16 רפואיים לרבות אישור רפואי מיום 28.12.15 לפיו המנוחה "הגיעה בכוחות עצמה, בליווי מטפלת
- 17 [...] הראתה התמצאות טובה מאד בסביבה ובענייני השעה".
- 18 87. אין חולק, והדבר אף עלה מהאישור הרפואי שהגיש המבקש, כי בתקופה הרלוונטית לעשיית
- 19 הצוואה, המנוחה לא הייתה עצמאית לגמרי, והיא נזקקה למטפלת סיעודית צמודה 24/7. די בכך
- 20 כדי לקבוע כי המנוחה לא הייתה עצמאית ונדרשה לסיוע פיזי. עם זאת, תלות פיזית אינה עדות
- 21 מספקת לתלות שכלית הכרתית. מכל מקום, המתנגדים לא העלו טענה בעניין אי כשירות המנוחה

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק חיזוני:

- 1 לערוך צוואה, תלות שכלית או העדר עצמאות. ואולם, בנסיבות המתוארות, הייתה למבקש הזדמנות
2 להשפיע על המנוחה לערוך צוואה לטובתו.
- 3 88. מבחן התלות והסיוע – מעבר לכך שהמנוחה נזקקה למטפלת צמודה 24/7, עלה כי המבקש התגורר
4 בביתה של המנוחה לסירוגין, ואף לפי גרסתו היה לו חלק מרכזי בטיפול במנוחה, וכן אף לפי גרסתו
5 כי הוא היה היחיד שטיפל במנוחה מבין בני המשפחה.
- 6 89. אם בכך לא די, ביום 29.04.2018 חתמה המנוחה על ייפוי כוח מתמשך בו היא מינתה את המבקש
7 לטפל בענייניה בעתיד, ככל שלא תוכל לטפל בהם בעצמה (כחלופה למינוי אפוטרופוס). לא זו אף
8 זו, ביום 05.05.19 חתמה המנוחה על ייפוי כוח בלתי חוזר לטובת העברת הבית על שמו של
9 המבקש.
- 10 90. בתמליל שהגישו המתנגדים ביום 05.09.22, עולים דברי המנוחה בשיחות עם ילדיה אודות
11 השליטה של המבקש בה ובכספה, הסיבות להסכמת המנוחה לחתום על ייפוי הכוח לטובת המבקש,
12 ובעיקר עולה באופן ניכר התלות שיש למנוחה במבקש, ומילותיה של המנוחה מעידות כאלף עדים
13 (ההדגשות שלי- מ.ר.פ.):
- 14 "שיביא כסף [...] כן זו הבעיה [...] אין לי בידיים [...] הוא אומר לי את לא צריכה, למה את
15 צריכה" (עמ' 102-103); "אני לא יכולה להחליט, לא יכולה לקבוע, לא יכולה לעשות כלום
16 [...] הוא גם כן רוצה לעזוב אותי [...] אני האומללה" (עמ' 239); "אמרתי לו: אתה רוצה פשוט
17 לזרוק אותי [...] חתמתי לך, בזבזת, לא בזבזת, זה אני לא יודעת, עכשיו תזרוק, זרוק אותי"
18 (עמ' 270); "למה אני חתמתי לו? למה הגעתי למצב הזה... הוא לחץ אותי... [מצטטת אותו]:
19 אין לי חנייה. תחתמי לי ואז אני אסתדר לבד וזה וזה אז ככה חתמתי לו" (עמ' 273); "אין לי
20 ברירה [...] אני אעזוב אותו – הוא יעזוב אותי [...] לא אראה אותו [...] אמר 'לא תראי אותי,
21 אני אלך, לא טוב ולא רע'. שילכו לעזאזל עם כל הרכוש" (מוצג 10, עמ' 301-302); "הוא
22 אמר: את תשתקי, אני בעל הבית" (עמ' 315); "הוא אומר לי: תשתקי, אני יודע מה אני עושה

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 [...] אין לי כבר מילה [...] אני לא יודעת מה יש, מה אין [...] מבחינת הכסף ומבחינת ההכנסות,
2 מה אנחנו מוציאים. נכון יש הוצאות של מוסדות, אבל, אבל חייב להיות עוד. אי אפשר, אי
3 אפשר. היה צריך מההתחלה לשתף אותי בהכול. אבל די, אני, תן לי כמה גרושים ביד שלי
4 למה? למה את רוצה? עד שהוא הביא לי בשביל הבגדים [...] עד שהוא הביא לי את זה, עלה
5 לי ביוקר [...] הוא באמת אומר אין כסף" (עמ' 325); "אני עושה את זה ואני אחר כך אבוא.
6 ואחר כך לא בא בכלל [...] אני לא יודעת כבר לדבר ולא יודעת לענות. לפעמים אני יודעת
7 לדבר ולפעמים לא" (עמ' 326); "הוא לא מסכים, הוא אומר הוא המנהל" (עמ' 327); "הוא
8 אמר: תראי, אני, אני ערום [...] ככה צעק בקול רם. 'אין לי שום דבר, אין לי לא פנסיה, אין
9 לי לא, לא עבודה, אין לי לא זה, אז זה שלי...' [...] הוא אומר לא ארצה את החיים שלי עוד,
10 אז אם לא תחתמי לי אז אני כבר אישאר. לא תחתמי לי, אז אני כבר אלך לפחות, אנשום
11 אוויר..." (עמ' 332).
12
13 91. גם מהתמלול שצירף המבקש עצמו ביום 18.10.22, עולה תמונה בה המנוחה הייתה במצב רוח
14 ירוד, והמבקש מודע לכך ומנצל זאת לטובתו. כך בין היתר: המבקש: "ראיתי איך היא סובלת, איך
15 היא סבלה, לא היו לה חיים מסכנה [...] אז כאב לי נורא על אמא ואמרתי אני לא אעזוב אותה
16 [...] היא לבד מסכנה, היא תתאבד, היא אמרה לי 'אם אני לבד אני אתאבד, הבדידות הורגת
17 אותי, אני לא יכולה'" (עמ' 38); "היא הייתה לחוצה אז היא אומרת 'אני לא יודעת על מה
18 תתמתי'" (עמ' 201).
19 92. מעדות המבקש עצמו עלה כי שלט ברכושה של המנוחה ולטענתו היה ביכולתו לקחת את הבית
20 באמצעות ייפוי כוח נוטריוני (23.10.22, עמ' 27 ש' 1-6), וכן כי הוא היה אחראי על הכסף של
21 המנוחה ושלט בתשלומי ההוצאות (שם, עמ' 49 ש' 25-32). עוד עלה מעדות המבקש כאשר נשאל
22 האם הוא חי על כספי אמו המנוחה, כי הוא לא עבד באותה תקופה וכי הוא "אכל ושתה שם" (שם,
23 עמ' 50 ש' 15-18).

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק חיזוני:

93. יוצא אפוא, כי עניין לנו במצווה שלא הייתה עצמאית מהבחינה הפיזית, והיא הייתה תלויה באחרים, בעיקר במבקש, אשר השתלט על הטיפול במנוחה בענייני היום ויום ואף בניהול העניינים הכספיים שלה. למעשה, המבקש, הדיר את אחיו ואחיותיו מהטיפול במנוחה עוד בחייה. לעניין זה משמעות רבה בבואנו לבחון את טענת קיומה של השפעה בלתי הוגנת של המבקש על המנוחה בעת עריכת הצוואה.
94. מבחן קשרי המצווה עם אחרים – התרשמתי כי במועד עריכת הצוואה, המבקש משל בחיי המנוחה. שלט בכספה, בביתה, ובשגרת יומה, והדיר את שאר ילדיה מחייה. זאת על פי דברי המבקש עצמו (23.10.22, עמ' 52 ש' 17: "אני הייתי 24/7, אני והמטפלת").
95. הוכח כי המבקש הסית את המנוחה כנגד ילדיה, וראיה לכך היא הוצאת צו הגנה במשטרה ובבית המשפט שהגישה המנוחה כנגד ילדיה, ביוזמת המבקש, על אף ניסיונו להכחיש זאת: "ש. [...] כאשר האם פעלה בהוצאת צו הגנה נגדה וצו מניעה, מי יזם את זה? ת. היא עצמה. אני לקחתי אותה כמובן. ש. ברור. אבל זה לא היה יוזמה שלך? ת. לא, לא יוזמה שלי" (23.10.22, עמ' 22 ש' 26-23).
96. אלא שבהמשך החקירה, העיד: "כאב לי עליה, שהם באים [...] והיא לא יכולה להגיב. אני אמרתי לה שהיא צריכה ללכת, יש חוק והיא צריכה להגן על עצמה [...] שהם באו להציק לה, אז אמרתי לה יש חוק, את הולכת לעשות יש משטרה [...] הלכתי איתה למשטרה, לקחתי אותה, היא עשתה להם צו הרחקה" (23.10.22, עמ' 37 ש' 4-5, עמ' 39 ש' 31-33).
97. המנוחה כאמור הגישה כנגד ארבעה מילדיה בקשה לצו הגנה בה"ט 31018-07-19 שהתנהל בפני כב' השופטת מירית פולוס. במסגרת ההליך התקיים דיון במעמד הצדדים ביום 16.07.19 ובו נקבע כך: "לא ברור אם המבקשת מושפעת מבנה הנמצא כך נראה בסכסוך עם המשיבים". לפיכך נמצא לנכון להזמין תסקיר דחוף שיבחן בין היתר: "האם המבקשת מוטרדת בדרך כלשהי או מושפעת בדרך כלשהי ..."

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

98. בהתאם לאמור, הוגש תסקיר עו"ס מיום 23.07.2019 בו נמצא בין היתר (ההדגשות שלי- מ.ר.פ.):
- "הבן מ' הפך להיות המטפל העיקרי בה מבחינת גוף ורכוש. כיום יש לו יפוי כוח על חשבונותיה של האם והוא מנהל את כל ענייניה הכספיים כראות עיניו [...] התרשמתי כי היא עייפה מהסכסוך בין הילדים וכי אין ספק שהיא נתונה להשפעתו של הבן מ' [...] התרשמתי כי היא בעיקר מושפעת כיום מהחלטותיו של הבן, מ', מאחר שמרבית הזמן הוא נמצא בסביבתה וכאמור מנהל את כל ענייניה האישיים והכספיים. [...] התרשמתי כי הסכסוך שעומד בין הבן מ' לשישה מהילדים הנותרים פוגע בקשר שלהם עם אמם".
99. גם מעדותו של המבקש ניתן ללמוד על שליטתו בקשר של המנוחה עם יתר ילדיה, כמו גם מצג היחס שלהם אליה כפי שהוא הציג לה באופן שיאפשר לו להשפיע עליה: "אם זה היה תלוי בי אני הייתי מסלק אותם מזמן. 20 שנה הם אמללו אותה" (23.10.22, עמ' 40 ש' 8-9); "הם היו באים מתי שרוצים [...] הצרה שהם לא באו, הם באו רק ביום שישי לאכול לשתות, או שהיו באים באמצע השבוע לריב איתה, לאיים עליה, לזה, והלכו. זה לא יותר מחצי שעה [...] הם היו באים לאכול וללכת, אבל היו גם באים באמצע השבוע לריב איתה [...] כל פעם זה מישהו אחר [...] הם מדכאות אותה, אז היא הייתה מדוכאת, אני הייתי מנסה להפריח אותה, לעשות לה לחיים טובים [...] והם היו מדכאים אותה" (שם, עמ' 48 ש' 14-29).
100. שליטתו של המבקש על המנוחה בקשר שלה עם יתר ילדיה ניכרת בתמלולים שצירף המבקש למוצגיו, של שיחות שלו עם המנוחה: "אני לא סובל את זה שאני לא יכול לדבר. אני לא יכול לדבר, מילה שלי לא עוברת, את לא מעבירה לי את המילה. עכשיו מה שיהיה, זה יתחיל לפגוע בה. אני מחזק אותה כמה שאני יכול, אבל זה יתחיל לפגוע בה. זה כבר פוגע בה, פוגע בה – זה יפגע בך. זה ככה הולך" (עמ' 55); [המנוחה מצטדקת]: "אני לא אמרתי לה לצלצל", המבקש: "אני יודע שלא אמרת לה [...] אבל מה אני צריך לעשות בדבר כזה? אני הבעל הבית כאילו, המנהל שלך, מה אני צריך לעשות דבר כזה?", המנוחה: "לא יודעת, אני לא יודעת", המבקש: "אני צריך להגיד לה – עוד פעם אחת כזאת, אני לא רוצה אותך פה. אל תבואי לפה" (עמ' 23

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 56); המנוחה: "אז מה אתה חושב לעשות?", המבקש: "אני הרבה דברים רציתי לעשות, אבל
- 2 את לא רוצה" (עמ' 58); "רציתי ללכת למשטרה ולסלק אותו, לא רצית. אה, מה? מה את אומרת
- 3 על זה?", המנוחה: "מה אני אגיד?" (עמ' 59); המקרה כבר קרה, צריך מפה להתחיל להגיד מ'
- 4 תטפל כראות עיניך, נקודה. אני לא רוצה אומרת מילה יותר. זה מה שאני רוצה לשמוע ואז
- 5 אני מטפל" (עמ' 173); "אם לא תפתחי את הפה שלך במשפט הזה, אלוהים יעזור" (עמ' 203).
- 6 101. לא נעלמו מעיני הטענות שהועלו, בין היתר על ידי העדים מטעם המבקש, אודות היחס הרעוע בין
- 7 המנוחה ליתר ילדיה, לרבות כעסם על המבקש. עם זאת, מהראיות שהובאו בפני, לרבות הסרטון
- 8 שהוצג בפני באיחור ניכר מאוד, שוכנעתי כי המבקש פעל לצורך יצירת ניכור בין המנוחה לבין
- 9 אחיו. המבקש התגורר עמה, ושלט על שגרת חייה, לרבות על המטפלת שסעדה אותה 24/7. למבקש
- 10 הייתה השפעה מכרעת על המנוחה בכל תחום לרבות היחסים שלה עם שאר ילדיה- אחיו. המבקש
- 11 הוא זה שיצר ריחוק בין המנוחה לבין אחיו, על מנת לייצר כר נוח להשפעה שלו עליה.
- 12 102. בהקשר זה, ניצול הזקן המוחלש, או במונח המוכר "ניכור לעת זקנה", הוכר בספרות המקצועית
- 13 כתת מקרה של "השפעה בלתי הוגנת". ראו לעניין זה, מאמרה של עו"ד ענת ליפשיץ, "ניכור לעת
- 14 זקנה כהשפעה בלתי הוגנת בעקבות הלכת החוטים השזורים", הארת דין יד 49 (תש"פ) עמ'
- 15 69-68.
- 16 103. מבחן נסיבות עריכת הצוואה- בגרסת המבקש עלו סתירות בעניין ההיכרות עם עוה"ד שערך את
- 17 הצוואה. פעם טען שהמנוחה הביאה לו את כרטיס הביקור של עוה"ד שהיא בחרה והוא לקח אותה
- 18 אליו (עמ' 1 ש' 35-36; עמ' 2 ש' 24-28). לאחר מכן טען כי הוא ביקש מחבר עו"ד נוטריון
- 19 והביא את כרטיס הביקור לאמא שלו (עמ' 15 ש' 9-13; ש' 23-24). מכל מקום הוכח כי המבקש
- 20 הוא זה שיזם את עריכת הצוואה, הוא פנה לעוה"ד שערך את הצוואה ולקח את המנוחה למשרדו
- 21 בxxxx (מעיר מגוריה בxxxx).

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 104. נסיבות עריכת הצוואה, כפי שהתבררו במהלך שמיעת הראיות, לרבות עדות עוה"ד שערך הצוואה,
- 2 עדותו של המבקש עצמו וכן "סרטון הצוואה", מעוררים תמיהות ותהיות רבות בבחינת "רב הנסתר
- 3 על הגלוי". תמיהות אלו מטילות חשד כבד כי הצוואה נחתמה תחת השפעתו הפסולה של המבקש
- 4 על המנוחה, כמפורט לעיל.
- 5 105. יש בכל התמיהות שפורטו לעיל כדי לבסס תשתית ראייתית אשר תומכת בטענת המתנגדים לקיומה
- 6 של השפעה בלתי הוגנת של המבקש על המנוחה.
- 7 106. שוכנעתי כי המנוחה לא הייתה עצמאית מבחינה פיזית והייתה זקוקה לסיוע של מטפלת סיעודית
- 8 24/7, שבפועל עבדה אצל המבקש ונשמעה להוראותיו. למנוחה הייתה תלות מוחלטת במבקש
- 9 כמפורט בהרחבה לעיל. ניתוח מארג הראיות שהובאו בפניי הביאו אותי למסקנה ברורה כי למבקש
- 10 הייתה השפעה ניכרת ורחבת היקף על המנוחה לאורך כל השנים, לרבות במישור היחסים שלה עם
- 11 יתר ילדיה, וכי המבקש ניצל את השפעתו על המנוחה, בין באופן ישיר ובין באופן עקיף, על מנת
- 12 להניע אותה לערוך צוואה המזכה אותו בכל רכושה.
- 13 107. לכך יש להוסיף את השיחות בין המבקש והמנוחה בענייני הירושה: כך למשל עולה מתמלולים
- 14 שצירף המבקש עצמו למוצגיו ביום 18.10.22: "המנוחה: "לא, זהו, אין לשנות", המבקש: "מה
- 15 אין לשנות? [...] שזה חלק שלי שיהיה בשבילך", המבקש: "בשבילי? בשביל מי? בשביל מ'?",
- 16 המנוחה: "אה". המבקש: "אוקי. אין לשנות. ומי שיערער על זה?", המבקש: "אז ... (צוחקת) זה,
- 17 זה... זה אין, אין, אין בזמני זה שלי, שלך, זה של שניכם ביחד", המבקש: "לא, את יודעת מה
- 18 אני רוצה להגיד? [...] אני רוצה להגיד שאבא הוריש לך אז עכשיו הכל שלך. אין חצי וחצי.
- 19 הכל שלך. זה שאת אומרת לו חצי שלי זה כאילו חצי ממה שיש, ממה שיש לי זה החלק שלי.
- 20 זה החצי. אבל לא, לא, לא לוחץ אותך, לא מפריע", המנוחה: "לא, לא, לא" (עמ' 63-64).
- 21 108. כל זאת, בניגוד לטענותיו החוזרות ונשנות בעדותו כי "לא ידע מה תוכנה של הצוואה" (23.10.22),
- 22 עמ' 2 ש' 9-12; עמ' 21 ש' 16-20), כי "לא שאל ולא התערב" (שם, עמ' 17 ש' 13-14).

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 109. שוכנעתי כי המנוחה הייתה נתונה להשפעה בענייני צוואות, כאשר חתימתה על הצוואה הנדונה כלל
2 לא באה מיוזמתה, ואף ספק אם הבינה את תוכנה ומשמעותה.
- 3 110. אי עצמאותה של המנוחה מבחינה פיזית ותלותה במבקש, היות המנוחה מושפעת מהמבקש ביחסים
4 שבינו לבין יתר הילדים, הסתירות שהתגלו בעדות המבקש עצמו ובעדות עוה"ד שערך את הצוואה,
5 לרבות בנוגע לנסיבות חתימת הצוואה, כל אלו ועוד, יוצרים תשתית ראייתית מספקת שיש בה כדי
6 ללמד על השפעתו הפסולה של המבקש על המנוחה בעריכת הצוואה.

7

8

9

10 הצוואה משנת 1987

- 11 111. כאמור המנוחה ובעלה המנוח ערכו צוואה הודית ביום 23.11.1987. הצוואה ההדדית נערכה במסמך
12 אחד, ובמסגרתה ציוו המנוחים את כל רכושם האחד למשנהו, וכן הוסיפו וקבעו כי לאחר מותם,
13 רכושם יחולק בין בניהם ובנותיהם בחלקים שווים (נספח 3 לכתב ההתנגדות).
- 14 112. ביום 18.04.1992 המנוח הלך לעולמו, וביום 03.08.1992 ניתן צו קיום לצוואתו (שם). כפועל
15 יוצא, המנוחה ירשה את עזבונו על פי צוואתם.
- 16 113. אלא שביום 09.02.2016 ערכה המנוחה צוואה חדשה, המבטלת את צוואתה ההדדית. בצוואה
17 החדשה ציוותה המנוחה כאמור את כל עזבונה לבנה המבקש "כירש יחיד" (סעיף ה' לצוואה).
- 18 114. תיקון מס 12 לחוק הירושה (משנת 2005) הוסיף את סעיף 8 לחוק הקובע כי "לביטול צוואה
19 הודדית לא יהיה תוקף", אלא בתנאים המפורטים בחוק (להלן: "התיקון"). כן נקבע, כי הוראות
20 התיקון לחוק "לא יפגעו בתוקפן של צוואות שנעשו לפניו" (שם, סעיף 2 לתיקון החוק). על כן,

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 התיקון לחוק לא חל על ענייננו (לעניין זה ר' בע"מ 10807/03 אליקום זמיר נ' רות גמליאל פ"ד
- 2 סב (1) 601) (04.02.2007).
- 3 115. כלומר לפני התיקון לא הייתה כל מניעה לבטל צוואה הדדית קודמת, ומשכך התיקון אינו חל על
- 4 צוואות הדדיות שנערכו לפני התיקון (עמ"ש 19634-11-20 א . ואח' נ' א. [פורסם בנבו] מיום
- 5 19.7.2021).
- 6 116. במקרה דנן, מדובר בצוואה שנערכה בשנת 1987, קודם לתיקון, והיא אינה כוללת כל הגבלה
- 7 מפורשת או משתמעת לשנותה או לבטלה בעתיד. המתנגדים גם לא הצביעו על כל אינדיקציה אחרת
- 8 בצוואה או במקום אחר כי המנוחה ובעלה ביקשו להגביל את בן הזוג האחר בעריכת צוואה חדשה.
- 9 117. מכאן שעל פי הוראות הדין, על פניו היתה המנוחה רשאית לשנות את צוואתה משנת 1987 או
- 10 לבטלה על ידי עריכת צוואה מאוחרת.
- 11 118. חרף האמור, לא ניתן להתעלם מעקרון ההסתמכות של המנוחים מעצם טיבה של צוואה משותפת
- 12 הדדית: "על פי עצם ההגדרה של ההדדיות, ההוראות של המצווה האחד נקבעות על יסוד הוראותיו
- 13 של המצווה האחר. הוראותיו של האחד הן התמורה להוראותיו של האחר. על כן בצוואה משותפת
- 14 והדדית יש להתחשב – שעה שמפרשים את הוראות הצוואה – באומד הדעת המשותף של המצווים
- 15 כולם. מבחינה זו דומה צוואה משותפת והדדית לחוזה יותר משהיא דומה לצוואה" (א' ברק פרשנות
- 16 במשפט (כרך 5, פרשנות הצוואה, תשס"א) 69).
- 17 119. הדברים מקבלים משנה תוקף, כאשר ב"סרטון הצוואה" משנת 2016 שהוצג לבית המשפט, המנוחה
- 18 נצפתה חוזרת ומבהירה על קיומה של הצוואה ההדדית. כך למשל כאשר נשאלה מה היא רוצה לתת
- 19 למבקש, השיבה: "יש צוואה ביני לבין בעלי" (דקה 18:57), ואף מתייחסת בדבריה לחלק שלה
- 20 מתוך כלל הרכוש (שלה ושל בעלה).

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק היצוני:

- 1 120. לא זו אף זו, מהסרטון עלה כי המנוחה נשאלה שאלות מנחות ומדריכות, ואף בתשובותיה כלל לא
- 2 התכוונה להוריש למבקש את הבית שבבעלותה, אלא כוונתה למושג "רכוש" הייתה: "אוטו, עגלה,
- 3 תכולת הבית". כאשר נשאלה על הבית השיבה: "הבית נראה", ואז שאלה: "הבית הזה שייך לו?
- 4 החלק שלי?". גם מהסרטון נלמד כי המנוחה לא באמת התכוונה להוריש למבקש את כל הרכוש,
- 5 שאלה שאלות ונראתה מבולבלת, בפרט בכל הקשור לבית.

סוף דבר

- 6
- 7
- 8 121. ניתוח כלל הראיות ובחינת מכלול נסיבות המקרה מלמדים כי המבקש השפיע על המנוחה באופן
- 9 בלתי הוגן. מצבה הפיזי של המנוחה, מצב רוחה הירוד, הריחוק מילדיה ותלותה במבקש לרבות
- 10 בענייניה הכספיים, היו כר נוח להשפעה הבלתי הוגנת באופן שמביא לפסילת הצוואה.
- 11 122. המבקש לא עמד בנטל הרובץ לפתחו להוכחת תקפותה של הצוואה, בעוד שהמתנגדים הצליחו
- 12 להוכיח כי הפגמים בצוואה והפגמים בהליך עריכתה, לרבות קיומה של השפעה בלתי הוגנת של
- 13 המבקש על המנוחה ומעורבותו בעריכת הצוואה, מלמדים כי הצוואה לא משקפת את רצונה האמתי
- 14 של המנוחה, וכפועל יוצא דין הצוואה להתבטל.
- 15 123. זאת ועוד, בהתאם להלכה שזכתה לשם "הלכת החוטים השזורים", על בית המשפט לבחון את כלל
- 16 הנסיבות, במרקם אחד כולל ולקבוע האם הצירוף של כולן מצדיק פסילת הצוואה (ראו דברי כב'
- 17 השופט שוחט בפסק הדין בעניין עמ"ש 45610-09-12 (ת"א), צג"א נ' נג"א, פורסם במאגרים
- 18 (19/05/14).
- 19 124. על פי כל אחת מהעילות שנמנו לעיל, בנפרד, שוכנעתי כי יש לבטל את הצוואה משנת 2016. מכאן
- 20 שמקל וחומר, צירופן של כל העילות יחד בהתאם להלכת "החוטים השזורים", שזירת הנסיבות,
- 21 משקלן המצטבר של העדויות והראיות ובעיקר התנהלותו של המבקש, לפני, בעת ולאחר עריכת
- 22 הצוואה, יוצרים מארג נתונים שיש בו כדי לבסס היטב את הטענה בנוגע להשפעתו הפסולה של
- 23 המבקש על המנוחה.

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק חיצוני:

1

2

3

125. מכל המקובץ לעיל – אני מורה כדלהלן:

4

ההתנגדות שהוגשה לקיום צוואת המנוחה מיום 09.02.2016 – מתקבלת.

5

הבקשה לקיום צוואת המנוחה מיום 09.02.2016 – נדחית.

6

ייתן צו לקיום הצוואה ההדדית של המנוחה (עם בעלה המנוח) מיום 23.11.1987.

7

126. לצורך ביצוע חלוקת עזבון המנוחה בהתאם לאמור בפסק דין זה יש למנות מנהל עזבון קבוע. לנוכח

8

הסכסוך העוצמתי בין הצדדים, ימונה במקרה זה מנהל עזבון ניטרלי מטעם בית המשפט- עו"ד

9

שלומי באשי, בכפוף להסכמתו למינוי בצירוף פסיקתה שתוגשנה עד ליום 25.09.24.

10

127. ככל והמתנגדים עומדים על בירור תביעת דמי שימוש ראויים שהגישו כנגד המבקש, תוגש הודעה

11

לתיק המתאים עד ליום 25.09.24 וייקבע מועד דיון.

12

128. נוכח תוצאת פסק הדין, המבקש ישלם למתנגדים הוצאות בסך 120,000 ₪ (בחלקים שווים ביניהם)

13

בתוך 30 ימים מהיום, שאם לא כן, יישא התשלום הפרשי הצמדה וריבית ממועד החיוב ועד התשלום

14

בפועל.

15

129. משתמו ההליכים, תואיל המזכירות לסגור את התיקים: ת"ע 4908-05-22, ת"ע 19070-10-20

16

ות"ע 19877-10-20.

17

18

ניתן היום, י"ד אלול תשפ"ד, 17 ספטמבר 2024, בהעדר הצדדים.

19

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

ת"ע 4908-05-22 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19070-10-20 ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19877-10-20 מ' ש' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

תיק חיצוני:

מירה רום פלאי, שופטת

1

2

גט

OVER

משפחה • משפט • ומה שביניהם

WWW.GET-OVER.CO.IL

